

Tyypin 1 diabeetikon ajoterveys

Pirjo Ilanne-Parikka
sisätautien erikoislääkäri, diabeteslääkäri
Tiimiklubi 12.10.2012

Diabeteskeskus

Ajokorttilaki annettu 29.4.2011

Laki voimaan 19.1.2013

Nykyiset ajokortit ovat voimassa ajokortissa merkittyyn viimeiseen voimassaolopäivään, jos se ennen 19.1.2033

2033 jälkeen viimeistään tarvitaan uusi kortti

Kuljettajat luokitellaan edelleen kahteen terveysvaatimuksiltaan erilaiseen ryhmään

■ Ryhmä 1

- Henkilöauto ja henkilöautovetoinen ajoneuvoyhdistelmä, pakettiauto (B, enintään 3 500 kg)
- Henkilöautovetoinen ajoneuvoyhdistelmä, jossa perävaunu enintään 3500kg (BE)
- Moottoripyörä (A, A1, A2)
- Mopo (MO, AM)
- Traktori (T, LT)

■ Ryhmä 2

- Kuorma-auto ja muu yli 3 500 - 7500 kg:n painoinen ajoneuvo tai ajoneuvoyhdistelmä (C1,C)
- Ajoneuvoyhdistelmän kokonaismassa enintään 12 000kg (C1E, CE)
- Linja-auto (D1, D1E, D, DE)
- Taksit ja muu ammattimainen henkilöliikenne

Ajokortit tulevat määräaikaisiksi kaikille

- Ajokortti on voimassa ryhmässä 1 (R1) 15 vuotta ja 70-vuotiaasta 5 vuotta
- Ryhmässä 2 (R2) 5 vuotta ja 70-vuotiaasta 2 vuotta
- Ajokortti myönnetään lyhyemmäksi ajaksi, jos lääkärinlausunto sitä edellyttää.
- Ensimmäinen auton kuljettamiseen oikeuttava ajokortti annetaan kuitenkin vain yhdeksi vuodeksi.

Ajokorttia haettaessa tarvitaan

- Nuorison terveystodistus R1

TAI

- enintään 6 kk vanha lääkärinlausunto

TAI

- lisäksi erikoislääkärinlausunto, jos poliisi pyytää

Laakari voi tarvittaessa kirjoittaa lausunnon määräajaksi

- Lääkäri voi lausunnossaan edellyttää, jos tälle on erityinen syy, että henkilön on toimitettava tietyn ajan kuluttua uusi lääkärintodistus.
- Poliisi merkitsee tämän tiedon liikennetietojärjestelmään, jolloin Liikenteen turvallisuusvirasto (Trafi) automaattisesti lähettää muistutuskirjeen.
- Kun henkilö toimittaa todistuksen, poliisi merkitsee sen järjestelmään toimitetuksi.
- Jos henkilö ei toimita lääkärintodistusta määräajassa, Trafi ilmoittaa asiasta poliisille, joka kutsuu henkilön ajo-oikeuskäsittelyyn.

- Poliisi voi omassa toiminnassaan epäillä henkilön ajoterveysvaatimusten täyttymistä ja pyytää lääkärinlausuntoa.
- Muuten ajoterveyttä arvioidaan normaalissa hoitotilanteessa ja lääkärin vastaanottokäyntien ja tarkastusten yhteydessä
 - Jos ajoterveysedellytykset eivät täyty, niin lääkäri kehoittaa olemaan ajamatta määrääjän ja ryhdytään toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi.
 - Jos kyseessä on pysyväksi arvioitu tila, niin lääkäri velvoitettu ilmoittamaan tästä poliisille
 - STM tulee antamaa tästä lääkäreille lisäohjeita

Ajokortin uudistaminen 27 §

- Hakemukseen liitetään lääkärinlausunto, jos poliisi määrää

TAI

- R1 hakija on täyttänyt 70 vuotta ennen uudistettavan ajokortin voimassaoloajan päättymistä

TAI

- R2 hakija on täyttänyt 45 vuotta ennen haettavan ajokortin voimassaoloajan päättymistä

Laajennettu lääkärintarkastus

- Yli 70- vuotiaille
- Erityishuomiota
 - Sairauksiin
 - Lääkityksiin
 - Ikääntymiseen liittyvät muutokset
 - Muistitoiminnat ja toimintakyky

Ajokortin terveysvaatimukset

- Näöntarkkuusvaatimukset R1 ja R2
- Näkökenttävaatimukset R1 ja R2
- Kuulovaatimus R2
- Mahdollinen vika, sairaus tai vamma ei olennaisesti heikennä kykyä toimia ajoneuvon kuljettajana
 - → Terveysvaatimukset säädetty ajokorttiasetuksessa

Missä tilanteissa ajoterveysasetuksessa määritellyjä terveysvaatimuksia sovelletaan?

- Kaikissa tilanteissa, joissa arvioidaan henkilön ajokykyä
 - Lääkärinlausunto ajokortin hakemiseksi
 - Lääkärinlausunto ajokortin uusimiseksi 70 v (R1) ja 45 v (R2) jälkeen
 - Jos lääkärintausunto kirjoitettu lyhyemmälle ajalle
 - Pitkäaikaissairaana ajoterveyden määräaikaistarkastukset
 - Diabeetikolla ajoterveydentarkastus 1-5 vuoden välein R1 ja 1-3 vuoden välein R2
 - Jos poliisi on määrännyt henkilön toimittamaan lääkärintausunnon ajokykyvystään.

Mitkä sairaudet vaikuttavat ajoterveyteen?

- Lääkärin tulee ottaa huomioon kaikki henkilön ajoterveyteen vaikuttavat sairaudet, vammat ja terveydentilan muutokset sekä niiden yhteisvaikutus ajoterveyteen.
 - mm. sydän- ja verisuonisairaudet, diabetes, neurologiset sairaudet (muistisairaudet, epilepsia), psyykkiset häiriöt, munuaissairaudet.

Lääkäri on ilmoitusvelvollinen jos terveysvaatimukset eivät täyty

- Jos henkilön terveydentila on heikentynyt - muuten kuin tilapäisesti- niin että hän ei täytä asetuksessa säädettyjä terveysvaatimuksia, niin lääkärin on ilmoitettava siitä poliisille §21
- Jos kyseessä on tilapäinen tilanne, niin lääkäri antaa tilapäisen ajokiellon, mikä kirjataan potilaskertomukseen (potilaalle kopio) ja ryhdytään tilanteen vaatiimiin hoitotoimenpiteisiin.
- Lääkäri voi myös ehdottaa ajokoetta tai ajonäytettä

- Lääkärintlausunto laaditaan ensisijaisesti perus- tai työterveyshuollossa tai pitkäaikaisen potilassuhteen perusteella yksityisessä terveydenhuollossa.
- Pääsääntöisesti työterveyslääkäriin tulisi laatia lausunto ammattiajoluvan haltijalle silloin, kun kyseinen henkilö kuuluu työterveyshuollon piiriin.
 - Hän konsultoi tarvittaessa erikoissairaanhoidon
- Niissä tilanteissa, joissa henkilö käy pitkäaikaissairautensa vuoksi säännöllisesti lääkärintarkastuksissa, ajoterveyttä koskeva arvio voidaan tehdä tämän käynnin yhteydessä tai voidaan varata erillinen ajoterveyskäynti.

Ajokorttiasetus

Diabetes ryhmässä 1 12 §

- Ajoterveys arvioidaan säännöllisesti lääkärin tarkastuksissa
- Tarkastusväli enintään 5 vuotta
- Terveysvaatimukset eivät täyty, jos
 - Toistuvia (kahdesti 12 kk aikana) vakavia eli toisen henkilön apua vaativia hypoglykemioita, jotka eivät hoidosta huolimatta väisty 12 kk seuranta-aikana tai uusivat hoidosta huolimatta.
 - Ei tunne hypoglykemiaa - kyky havaita hypoglykemia on heikentynyt
 - Jos insuliinihoitoinen ei mittaa verensokeriaan
- Diabeteetikon tulee osoittaa, että hän ymmärtää hypoglykemian riskin ja riittävän seurannan merkityksen

Diabetes ryhmässä 2 13 §

- Ajoterveys arvioidaan yksilöllisesti säännöllisissä lääkärintarkastuksissa
- Tarkastusväli korkeintaan 3 vuotta
- R2 ajokortin edellytykset, jos henkilön lääkitys voi aiheuttaa hypoglykemiaa (insuliini, sulfonyliureat ja repaglinidi- tabletit)
 - Ei toisen henkilön apua vaativaa hypoglykemiaa viimeisen 12 kk aikana
 - Tuntee täysin verensokerin laskun
 - Verensokerin mittaus kahdesti päivässä sekä ajotilanteissa
 - Henkilö osoittaa ymmärtävänsä hypoglykemian riskin
 - Diabeteksen mahdolliset lisäsairaudet eivät olennaisesti heikennä ajoterveyttä

Muut terveystiedellytykset ajoterveysasetuksessa

- Näkövaatimukset 3 §, 4 §, 5 §
- Liikuntarajoitteet 6 § ja 7 §
- Sydän- ja verisuonisairaudet 8 §, 9 §, 10 §
- Neurologinen sairaus 14 §
 - Tunto- tai liikuntahäiriö, tasapaino, kyky tehdä havaintoja, aivojen tieteokäsittely ja vireys
- Muistisairaudet 15 §
- Epilepsia ja muut tajunnan häiriöt 16 §, 17 §
- Psykkiset häiriöt 18 §
- Alkoholiriippuvuus 19 §
- Huumeiden ja lääkkeiden väärinkäyttö 20 §
- Keskushermostoon vaikuttavien lääkkeiden säännöllinen käyttö 21 §
- Munuaissairaudet 22 §, 23 §
- Elinsiirännäinen ja keinotekoinen implantti 24§